

שביל הזהב

ראיון עם הרב ד"ר יוחאי מקבילי

ראיינה: שוש שילה

המיזם הראשון היה פירוש "משנה תורה". גייסתי למשימה גופים שונים ומומחים בנושאי משפט, מכון המקדש ואקדמיה, לא רק מפני גודל העבודה או גודל האחריות, בעיקר כדי לקבל תמונה רחבה ועשירה על הצדדים השונים ברמב"ם. בזכות פירוש "משנה תורה" על 1000 פרקיו, אפשר ללמוד ולסיים ולהכיר את היהדות הגדולה וזו פריצה מחשבתית גדולה.

מה ההסבר לכך שהרמב"ם לא זכה למקום של כבוד בציבור הדתי הלאומי?

באמת מצער, וזו בדיוק הסיבה ליוזמה שלי להקים את המפעל להנגשת משנתו לציבור הרחב, שמאד רלוונטית לדורנו. הרמב"ם היה גדול בהלכה, ובחזונו לעתיד: הקמת מוסדות לאומיים, מערכת משפט, שלטון ומקדש. לדעתו תורה זה לא רק כתבי הקודש אלא גם "לימודי חול" שאף הם לימודי קודש. הרמב"ם גדול הפוסקים בכל הדורות ולא יתכן שיהודי לא יכיר אותו, גם אם ישנם מחלוקות על פסיקותיו.

מתי הרמב"ם התוודע לעולם?

עוצמתו ומנהיגותו מתגלים בסביבות שנות העשרים שלו, ב'אגרת השמד', אותה כתב באומץ מול רב מבוגר, בשעת שמד מול איומי רצח איסלמיים. לדבריו יש לומר כלפי חוץ את "השהאדה" - הצהרת התאסלמות שהיא שקרית להצלת חיים. ליהדות תימן היה וישנו עד היום קשר מאוד מיוחד לרמב"ם, שחיוק את רוחם כנגד נביאי שקר ונתן סימנים לזיהוי נביאי שקר (מורה הנבוכים ב,מ), שיש להם פתאוס וכריזמה מאוד גדולה, ואם בוחנים את הדברים בתחום המיני, מתגלית השחיתות והפריצות. כאז כן בימינו, לצערנו.

מה מייחד את הרמב"ם?

הרמב"ם היה איש אלוקים במלוא מובן המילה. איש מדע ורופא, מנהיג ומחשבי הפילוסופים. ההשפעה שלו על העולם היהודי והעולם הלא יהודי היתה דרמטית בדורו ועד זמננו. ספרו הראשון - "משנה תורה". ספר ענק, כעין "אנציקלופדיה" של פסקי ההלכה המבוססים על התלמוד הירושלמי והבבלי. במשך הדורות שם הספר שונה ל"היד החזקה" על שם ארבעה עשר הספרים הכלולים בו. יד = 14, וכשמו של הפסוק האחרון בתורה: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" (דברים ל"ד, י"ב).

הספר עורר פולמוס גדול בזמנו,

עד ימינו ניכרת גאונו ובניית החיבור הגדול הזה. אחת הטענות הקשות נגדו היתה, העדר ציטוט מקורות על פיהם

"הרמב"ם מעודד שאלות ותהיות. הרמב"ם שכתב את הספר הפילוסופי "מורה נבוכים" טוען שמבוכה זו ברכה. טוב לשאול שאלות. המבוכה מאלצת אותך לחשוב ולהשקיע במחשבה ובלמוד, ומהם תתחזק באמונה ובאהבה" / ראיון עם הרב ד"ר יוחאי מקבילי

חודש אלול, הימים הנוראים בפתח. מחשבות על השנה. קורונה. פוליטיקה, אכזבות וכעסים. פגישה מרתקת עם הרב, ד"ר יוחאי מקבילי, תושב קדומים, שפרץ דרך, יזם והקים מפעל אדיר של הנגשת משנתו של הרמב"ם לדורנו. הרב יוחאי בדרכו הנינוחה והמקרבת פתח לי צוהר לעולם עצום ונסתר שלא הכרתי.

ספר על עצמן

אני נשוי ליפעת ואב לשבעה. בתנו אחינעם נשואה לישי רונצווייג בן קדומים. סיימתי תואר ראשון בהנדסת חשמל, ושני בהנדסת מחשבים. לפרנסתי אני איש אלגוריתמים בהיי טק, ותואר שלישי של ד"ר בפילוסופיה. אני מלמד בטכניון על הרמב"ם ופילוסופיה פוליטית, מעביר הרצאות גם לציבור הרחב, וגם בקדומים אני מלמד כל שבת בבית הכנסת התימני בגבעת שלם.

איך הגעתם לקדומים?

יש משהו בראשיתי בנוף כאן. הכרנו חברים טובים בקדומים, ולפני 8 שנים עזבנו את חיפה כדי לבוא לשנה וליהנות מיישוב הארץ. הוקסמנו מהעשיות הקהילתיות והחלטנו להשאר.

ממתי התחיל הקשר שלך לרמב"ם?

מגיל צעיר אהבתי ללמוד ולקרוא בהרבה תחומים. בגיל 15 פגשתי את הרמב"ם, כשלמדתי עצמאית בהקדמה לפירוש המשנה על תכלית האדם. ומאז השתנו חיי. באותו לילה החלטתי ללמוד לבד את הרמב"ם. בעולם החילוני הרמב"ם ידוע כ-רופא, בעולם הישיבות כ-פוסק ובעולם האקדמיה כ-הוגה. והוא הכל יחד. הרגשתי חובה בהכרת תודה לאיש על תורתו וחכמתו שהשפיעו עלי ועל חיי. הביאור שלי על הגותו והנגשת תורתו לציבור הרחב היא הדרך שלי להודות למורה הענק שחלם על הדור שלנו והעניק לנו מחוכמתו.

איך הצלחת במשימה במקביל לעבודה ומשפחה?

לא פשוט ואפילו מבהיל. הבנתי שאני חייב להרים את הכפפה. יזמתי והקמתי את 'מפעל משנה תורה לרמב"ם', כדי להנגיש את הרמב"ם לכל מי שרוצה להכיר את אחד מגדולי ישראל. שקעתי בעריכת הנוסח המדויק ובביאור. פיתוי גדול פיתני ה' לחשוב שהמלאכה לא קשה, וכשהבנתי שבאמת זה קשה מאוד, כבר הייתי בתוך הפרויקט.

וככל שאתה מכיר יותר, אתה אוהב אותה יותר ואז

מה שאפשר כדי לקדם את המחשבה על הקמת מקדש שיהיה בשלב ראשון, כמקום רוחני ומקום מפגש לאיחוד העם. בשנים האחרונות ישנה עליה גדולה במחשבה על בית המקדש ועליה להר הבית, וזה נהדר. אבל עדיין אנחנו תקועים. כל התמונות על המקדש עם ציורים של אנשים עם שמלות וגלאביות מתקופת בית שני. אנחנו זקוקים לתמונות של אנשים עם ג'ינסים, ונשים עם גזרות ומודרניות. כך יהפוך בית המקדש לרלוונטי. צריך לפרוץ את המחסומים המחשבתיים. כביטוי הרמב"ם - 'החובה לתיקון מחשבת'.

מי מהרבים בני דורנו רמבמיסטים?

שני חכמים גדולים שנפטרו לאחרונה היו כאלו: מורי ורבי הרב קאפח זצ"ל, שפתח לי צוהר לעולם העשיר והגדול הזה, הרב פרופסור נחום רבינוביץ זצ"ל, וייבדל לחיים ארוכים, הרב רצון ערוסי.

מה החזון והמטרה שלך?

להנכיח את תפיסתו של הרמב"ם לציבור הרחב ולהפוך את משנתו לאפשרות מרעננת של תפיסת חיים ודרך מיוחדת לעבודת ה'. הספרים הם שלב ראשון. השקענו רבות בעיצוב הגרפי של צורת הדף שתהיה הפרדה ברורה בין הטקסט ובין הביאור וכך מתאפשרת קריאה סדורה במקביל.

פרצת דרך, סחפת אלפים רבים והכל מזמנך ומכספך?

אני לא לבד. גייסתי שותפים מוכשרים שעבדו קשה ובהתנדבות מלאה. הרמב"ם עלה על המפה בקרב לומדי התורה ואוהבי התורה.

מה ההשפעה של המפעל שלך על העולם היהודי?

אנשים לומדים יותר רמב"ם יומי. אין בכוונתי שכולם יהיו רמבמיסטים. לדעתי רמבמיסט לא יכול להיות רמבמיסט. אני רוצה שיכירו אותו. שהוא יהיה אופציה. הדרך שלו, עם התבונה עם היושרה, עם האהבה והשמחה מהווים השראה לאנשים שיפתחו אותה ויעשירו אותה. אל תהיו בורים. האסון הגדול ביותר בעינינו - הבורות.

מה המסר שלך לקראת הימים הנוראים?

הרמב"ם בהלכות תשובה אומר: התשובה היא לא רק במעשים, אלא בראש ובראשונה: במחשבות. ואותם צריך לתקן (משנה תורה ספר המדע, הלכות תשובה ז, ג) כמו כעס, שמתחיל בתפיסת עולם לא נכונה, כדי לא לחזור שוב ושוב על בדיוק אותם כשלונות ובאותם תבניות ידועות. וזה הדבר הלא קל.

ביסס את פסקי ההלכה. המטרה שלי להחזיר אותו בדיוק למה שרצה כדבריו "שִׁינְעָם הַכֹּל: גְּדוּל וְקִטָּן, אִישׁ וְאִשָּׁה, בְּעַל לֵב רָחֵב וּבְעַל לֵב קָצֵר" (ספר המדע, יסודי התורה ד, ג). שלא יתעסקו במקור הדברים אחורה, אלא במשמעותם להניע את המציאות קדימה. לדוגמא: בעיצומו של שלטון מוסלמי קשה, חלם על צבא יהודי והדריך חייל יהודי בלשון פיוטית מעוררת השתאות: "וּמֵאַחַר שֶׁיִכְנַס אֲדָם בְּקִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה, יִשְׁעֵן עַל מְקוֹה יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה, וְיַדְעֵ שְׂעַל יְחִוּד הַשָּׁם הוּא עוֹשֶׂה מְלַחְמָה, וְיִשִּׁים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ, וְלֹא יִירָא וְלֹא יִפְחָד" (מלכים ומלחמות ז, טו). לפני 800 שנה!

הרמב"ם מאפשר שאלות וקושיות מול הבורא?

מאוד. בלי שאלות אי אפשר להיבנות. הכרת ה' חייבת להיות דרך הכרת העולם שה' ברא. אי אפשר להאמין באלוקים אם לא תלמד מיהו, אחרת אתה מאמין בדמיון שיצרת. בתפיסתו ישנה אופטימיות גדולה הבנויה על הכרה אמיתית ולא על אשליה והבטחות מעורפלות ומיסטיות. אני ממליץ ללמוד את מורה נבוכים ג', י"ב. בדורנו אהבת ה' בנויה לעיתים על ערפול ומיסטיקה, הרמב"ם מלמד שאהבת ה' באה דווקא מתוך בהירות ותבונה. היופי קיים במציאות היום יומית. בעץ הפורח, בתינוק, ובבית יפה.

חורה הנבוכים נכתב בערבית, אתה יודע ערבית?

לא ברמה טובה מספיק כדי לתרגם. זכיתי לשותפים מתרגמים ומומחים שהצטרפו לפרוייקט, וביניהם הלל גרשוני (האחיין של מרים מילר).

דוגמאות להשראה מהרמב"ם?

1. יהדות רעננה ושכלית, ללא קמעות ומיסטיקה ועם אהבה. התבוננות פשוטה בעולם הקיים והבנה עד כמה ה' הוא גדול ועד כמה אנו קטנים.
2. פתיחות מול תפיסות הגויים, בלי פחד. מתוך אמונה ובטחון גדול בה'.
3. פערים חברתיים וכלכליים קיימים ובלבד שנדאג אחד לשני.

התייחסותו לבית המקדש?

העברתי לאחרונה שיעור על זה, שנמצא ביוטיוב. השפה שלנו משפיעה מאוד על המחשבה. גם בערבית וגם בשפות אחרות המילה "קרבנות" טעונה במשמעויות של אלימות קשה. קרבן של... או מקריב עצמי ל... זו מילה אלימה ומזעזעת. מול המילה "קרב" מלשון מתנה, התקרבות וקירבה. קשה לנו לדמיין את מציאות בית המקדש בדורנו. חשוב להיות סבלניים. למציאות יש קצב משלה, ועלינו לעשות כל